

DEN NORSKE KIRKE

Oslo biskop

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Dato: 03.02.2016

Vår ref: 16/99 - 2 WEF (16/3480)

Deres ref:

Svar på høring - Endringer i utlendingslovgivningen (Innstramninger II)

Det vises til høringen «Endringer i utlendingsloven. Innstramninger II», og vi takker for muligheten til å svare på denne. I det følgende gir vi først noen allmenne kommentarer og dernest til mer konkrete forslag i høringen.

ALLMENNE KOMMENTARER

Behov for bredere perspektiv

Oslo biskop erkjenner at endringene i flyktningssituasjonen krever et nytt blikk på lovverket. Vi savner imidlertid et bredere perspektiv på denne tematikken. Verden erfarer nå den største humanitære katastrofen siden 2. verdenskrig. Som et trygt, ressurssterkt og privilegert land har vi et stort humanitært ansvar. Oslo biskop opplever at flere av lovforslagene står i kontrast til grunnleggende verdier som menneskeverd, barns rettigheter, familietilknytning og rettssikkerhet. De helhetlige konsekvensene av forslagene som foreligger, synes heller ikke tilstrekkelig utredet.

Innvandringsregulering overstyrer vern om utsatte mennesker

Høringen har innstramninger som formål. Oslo biskop erkjenner at det i lovverket og behandlingen av saker er nødvendig å skille mellom de som har særskilt beskyttelsesbehov og de som ikke har rett til opphold. I flere av forslagene som legges frem i høringen, erfarer vi derimot at bestrebelsene på innstramninger i sin konsekvens vil ramme sårbare mennesker sterkt: enslige mindreårige asylsøkere, mennesker som avvises ved grensen, familier som ikke får leve sammen.

Innstramningene kan hemme integrering

Som mennesker er vi skapt til fellesskap, og vi er avhengige av hverandre. Lovforslagene knyttet til familieegjenforening og enslige mindreårige asylsøkere anser vi som alvorlige inngrep i menneskers liv og mulighet til å leve i gode relasjoner. Oslo biskop ser det som problematisk at høringen foreslår et uforholdsmessig strengt regelverk for å nå innvandringsregulerende mål, og mener at flere av forslagene vil hemme integreringen på lengre sikt.

Betydningen av internasjonale konvensjoner

Internasjonale konvensjoner er kommet i stand for å verne menneskets verd og menneskets rettigheter nettopp i krisetider. Det er da enkeltmennesker og samfunn er utsatt for de største trusler. Det er i slike tider og når det koster, at vår vilje til å fastholde vårt samfunns bærende verdier settes på prøve. Oslo biskop mener internasjonale konvensjoner må være overordnet innvandringsregulerende hensyn og andre nasjonale mål i asylpolitikken.

KOMMENTAR TIL ENKELTE AV FORSLAGENE

Oslo biskop vil i det følgende vektlegge lovendringer som omhandler retten til asyl, reglene for familiegjengenforening, regler for enslige mindreårige asylsøkere og rettssikkerhet ifm saksbehandlingsrutiner. Vi henviser til kapitlene i høringene og innholdet i lovforslagene heller enn å vise til de mange paragrafene som foreslås endret.

Retten til asyl (kap. 4, 5 og første del av kap. 6)

Menneskerettighetene innebærer blant annet retten til å søke beskyttelse. Asylinstituttet representerer en nødhavn for mennesker på flukt, uavhengig av bakgrunn, og er sentralt i internasjonal rett. Det er åpenbart at ikke alle som kommer til våre grenser vil ha rett til asyl etter dagens regelverk. Oslo biskop mener imidlertid det er avgjørende at de som søker asyl, får sin søknad behandlet, slik at man etter beste evne sikrer at de som har rett på beskyttelse, vil få det. Vi vil derfor gå i mot forslag som gir myndighetene mulighet til å nekte realitetsbehandling av sakene. Dette er i strid med Flyktningkonvensjonen slik det er påpekt av UNHCRs Europasjef og flere menneskerettsorganisasjoner. Dersom Norge velger å trosse FNs anbefalinger i en så viktig menneskerettighetssak, vil vi undergrave de felles spillereglene verdenssamfunnet har blitt enige om, og det vil kunne innebære at asylsøkere med behov for beskyttelse, blir sendt tilbake til områder der deres liv settes i fare.

Ved siden av de prinsipielle betraktningene knyttet til retten til asyl og vårt forhold til Folkeretten, er det også stor usikkerhet knyttet til departementets vurderinger av såkalt «trygge» tredjeland. Konkret går Oslo biskop mot de foreslåtte begrensningene i visumfrihet for asylsøkere (Utlendingsloven §9) og forslagene som innebærer mulighet til å nekte realitetsbehandling av sakene (Utlendingslovens §32). Det oppfordres til et mer aktivt arbeid for gode felles-europeiske løsninger fremfor å utfordre gråsonene i vår rett til å sende asylsøkere tilbake til tredjeland.

Fornytt beskyttelsesvurdering ved fylte 18 år for enslige mindreårige asylsøkere (Kap. 6.4)

Enslige mindreårige asylsøkere er en utsatt gruppe. Trygghet, stabilitet og forutsigbarhet er avgjørende for barn, og især for de mest sårbare. Måneder og år er lange i barns liv. Forslagene som innebærer at enslige mindreårige asylsøkere skal måtte leve i uvisshet om de får bli i landet etter fylte 18 år, strider mot barnefaglige råd. En lang og usikker ventetid i Norge vil skape en ytterligere belastning for mindreårige som allerede måtte lide av traumer og depresjon knyttet til forhold i hjemlandet eller under flukten. Barnekonvensjonen betoner hensynet til barns beste, og Oslo biskop ser det som etisk problematisk at dette hensynet underordnes innvandringsregulerende formål. Oslo biskop er også opptatt av at forslaget fremstår som lite forenlig med en god integreringspolitikk. Det er grunn til å tro at motivasjonen til å lære språk, gå på skole og å delta i fellesskapet vil svekkes betraktelig i den viktige startfasen for et barn som ikke vet om det får bli i landet. Usikkerhet om fremtiden vil som regel redusere

læringsevnen og virke negativt inn på livskvalitet og integreringsprosess for de fleste. Vi går derfor mot innstrammingsforslagene knyttet til enslige mindreårige asylsøkere.

Endringer i regler om familiegjennforening (kap. 7)

Som mennesker er vi skapt til fellesskap. Oslo biskop ønsker en lovutforming som verner om helheten av menneskets grunnleggende behov, deriblant de relasjonelle. Internasjonale konvensjoner legger også vekt på vernet om familien. Departementet erkjenner at «familieinnvandring er av stor velferdsmessig betydning for flyktninger og andre som tar opphold her».

Fire år med utdanning og arbeid i kombinasjon med underholdskrav vil imidlertid gjøre det tilnærmet umulig for en del mennesker å kunne gjenforenes med sin familie. Oslo biskop er bekymret for at forslaget vil ha en uheldig sosial slagside, ved at syke, de som har en traumatisk bakgrunn eller liten utdanning fra eget land, vil være blant dem som vil ha store problemer med å kunne fylle dette kravet. Ut fra hensynet til likeverd, går vi i mot å innføre disse kravene som en betingelse for familiegjennforening. Også for de såkalt ressurssterke, vil fire år – pluss saksbehandlingstid og tiden de måtte gå uten arbeid – være uforholdsmessig lang tid å skilles fra sine nærmeste. Kravene er dessuten langt strengere enn hvordan EUs familiegjennforeningsdirektiv tolker folkeretten. Spesielt alvorlig er dette i situasjoner der barn er involvert, og det bryter med intensjonene i Barnekonvensjonen.

Innvandringsregulerende hensyn foreslås å overstyre belastningene familier utsettes for. En utilsiktet effekt av innstramming mtp familiegjennforening, kan imidlertid være at flere familier flykter. Mens flertallet av de som flykter i dag er yngre menn, vil flere kvinner og barn kunne velge å reise, med den risiko dagens fluktruter innebærer. Oslo biskop ser det videre som uheldig at det foreslås regelendringer som med sannsynlighet vil hemme integreringsprosessen for de flyktningene som allerede er her. Igjen gjelder det at atskillelse fra ens nærmeste og usikkerhet om fremtiden gir dårlige vilkår for motivasjon, læring og deltakelse i fellesskap og aktiviteter. Oslo biskop stiller spørsmål ved måten departementet her foreslår uforholdsmessig store inngrep i menneskers liv for innvandringsregulerende mål, og går også ut fra denne begrunnelsen mot de endringene som er foreslått som betingelser for familiegjennforening.

Skjerpede krav for permanent oppholdstillatelse (kap. 8)

Oslo biskop deler departementets syn på at det skal oppmuntres til å ta utdanning og søke arbeid, og ikke til mer passivt å motta offentlige stønader. Vi tror derimot andre utdannings- og arbeidsrettede virkemidler er bedre egnet til å stimulere dette enn en skjerping av utlendingslovens regler om vilkår for permanent oppholdstillatelse. Ut fra samme argumentasjon som i tidligere avsnitt, er vi bekymret for at dette kan ramme svake grupper hardt. Ved siden av personer som kommer til Norge i høy alder og personer under utdanning, vil noen ha en bakgrunn eller omstendigheter i livet som gjør et slikt krav nærmest umulig å fylle. Oslo biskop ønsker et lovverk som ivaretar disse gruppene på en etisk forsvarlig måte, og advarer mot det generelle forslaget om at utlendingene må ha vært selvforsørget i tre år for å fylle vilkår for permanent oppholdstillatelse.

Plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, ser vi som fornuftig og integreringsfremmende. Vi vil derfor støtte forslaget om at også utlendinger mellom 55 og 67 år skal ha denne plikten. Når det derimot gjelder forslaget om beståtte prøver som

et vilkår for permanent oppholdstillatelse, er Oslo biskop bekymret for den sosiale effekten av dette støtter derfor ikke dette forslaget.

Rettsikkerhet og endringer i saksbehandlingsregler (kap. 10)

Oslo biskop støtter departementets syn på at det er hensiktsmessig med raske returer i tilfeller der asylsøkere ikke har rett til opphold. Oslo biskop er imidlertid opptatt av at rettsikkerheten holdes høyt i hevd i disse sakene, der så mye står på spill for menneskene det gjelder. Eventuelle feil i saksbehandling kan få alvorlige konsekvenser for liv og helse, og vi mener regelverket må gjenspeile dette. Vi gir derfor ikke støtte til forslagene om redusert klagefrist og redusert rett til fritt rettsråd med den svekkelse av rettsikkerheten som dette vil innebære.

Oslo biskop ønsker et regelverk som gir ethvert menneske rettsikkerhet, og som følger internasjonale konvensjoner. Når det er tvil om hvilke rettigheter et menneske har, ønsker vi fra kirkens side at samfunnet kan gjenspeile vårt dypeste anliggende, som er å vise barmhjertighet.

Mvh

Ole Christian M Kvarme
biskop

Wenche Fladen Nervold
rådgiver diakoni og samfunnsspørsmål

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Jorun Elisabeth Berstad Weyde

Mottakere:

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005
Dep

0030

OSLO